

Takto si povzdechne čas od času asi každý z nás. Nejčastěji tehdy, když nevíme, jak správně někoho oslovit v obchodním či úředním styku a jak tituly správně psát. Někdo si posteskuje také proto, že akademický titul nemá, ale okolnosti ho k jeho získání nutí. Jiný ho má, ale nyní mu hrozí jeho odebrání, protože kdysi opsal diplomovou práci. Politik zase žasne, když se musí vzdát své slibné kariéry „jen“ vinou médií, protože používá titul, který nemá. Světově uznávaný vědecký pracovník se diví, když po něm všude chtějí uvádět tituly, protože na to není zvyklý a je mu proti myslí vystavovat své hodnosti na odív a psát si je i na poštovní schránku, jak je u nás zvykem.

Tituly a funkce máme opravdu rádi a zakládáme si na nich více, než je ve většině zemí obvyklé. Možná jsme to zdědili ještě z Rakousko-Uherska, možná si podvědomě kompenzujeme snahy o vymýcení šlechtické a intelektuální elity z dob minulých. (Užívání šlechtických titulů je stále zakázáno zákonem z roku 1918.) Je však skutečně titul odznakem příslušnosti mezi elitu? Jaký význam bude mít titul, až ho zanedlouho bude mít většina lidí? Vždyť i hloupý a bezcharakterní člověk může mít titul, a někdy dokonce lépe vystuduje průměrný snaživce než opravdu výjimečná osobnost.

Vzdělání by mělo být prostředkem ke kvalitnějšímu naplnění života, nikoli jeho samoučelným cílem. Vzdělávat bychom se měli především kvůli sobě a nejen proto, že to chtějí rodiče, zaměstnavatel, nebo proto, abychom se mohli svými tituly chlubit. Co jiného než hořký úsměv na tváři nám může vyloudit excentrická postava českého internetu Henryk Lahola, který je absolventem právnické a filozofické fakulty, nositelem několika akademických titulů a na svých stránkách se „nezabývá ničím jiným než propagací svých čtyř akademických titulů a urážením všech, kteří titul nemají nebo jsou nositeli pouze jednoho jedináčka“. Přístup k životu tohoto „titulového guru“, prý nezaměstnaného, nám lépe osvětlí citace z jeho vlastního webu: „Já kdybych byl takový ubožák, že bych měl pouze jednu jedinou vysokou školu, nebo dokonce pouze jeden jediný vysokoškolský akademický titul, tak bych se tak velice styděl, že bych se asi propadl pod zemi!“. Těžko říci, zda jsou v takových případech rozhodujícím faktorem osobnostní rysy konkrétního člověka anebo vliv přístupu k titulům, který je hluboce zakořeněný ve

společnosti. V této souvislosti mi nedá nezmínit zajímavý pojem, který jsem slyšel v jedné diskusi o titulech a funkcích u nás. Tím výrazem je „titulománie“. Výstižné, co myslíte? Vždyť je běžné, že na úřadě vše vyřídíte mnohem rychleji a lépe, pokud jste „s titulem a v obleku“, v obchodě či restauraci vás lépe obslouží a při lékařském vyšetření s vámi personál dokonce i promluví.

Je možné říci, že ten, kdo má titul, něco velkého dokázal a je něco víc než ostatní? Určitě ne. Titul sám o sobě nám toho o člověku mnoho neřekne. Soudit podle něho charakter, inteligenci, praktické uplatnění apod. může být velmi ošidné. Získaný titul vypovídá pouze o tom, že daná osoba splnila určité právem stanovené podmínky (např. absolvovala studium vysoké školy nebo jinou formu vzdělávání, popřípadě napsala a obhájila nějakou práci). Nic víc a nic méně. Navíc ani k získání stejného titulu nemuseli všichni prokazovat stejné znalosti či schopnosti. Úspěšnost člověka v životě a v práci však závisí také na jiných, často i mnohem důležitějších faktorech.

Ale ponechme už úvah o významu a vypovídací schopnosti titulů a pojďme si v nich raději udělat trochu pořádek. Jistě se shodneme na tom, že tituly, hodnosti a funkce jsou neodmyslitelnou součástí našeho života. Měli bychom se v nich tedy orientovat a musíme znát a respektovat pravidla jejich používání. Vždyť podle titulu a zastávané funkce musíme volit např. správné oslovení.

Slovo titul se dá přeložit do češtiny jako hodnost (pochází z latinského slova *titulus*). Většina používaných titulů je zkratkou latinského výrazu pro danou akademickou hodnost. Tituly máme kromě akademických také neakademické, vědecké, vědecko-pedagogické, šlechtické, vladařské, státnické, církevní a možná ještě nějaké další. Ty akademické získáme studiem vysoké školy nebo jinou formou vysokoškolského vzdělávání. Požíváme je u nás zpravidla v obchodní a úřední korespondenci. Při ústní komunikaci oslovujeme osobu titulem, pokud jí chceme vyjádřit úctu nebo pokud se jím sama představila.

Dále se budeme zabývat nejen správným psaním titulů z pohledu obchodní korespondence, ale také podmínkami nutnými pro jejich získání. O tom si však podrobněji povíme až příště.